

Talouspalvelut

30.01.2025

383/07.01.00.04/2025

Julkinen

Valtioneuvosto
PL 23
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.stm@gov.fi

Viite VN/35922/2023

Tietopyyntö, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain
(734/1992) hallitusohjelmaan ja kehysriihen päätöksiin perustuva muutoshanke

Vastaukset ovat alla samassa numerojärjestyksessä kuin kysymykset ovat tietopyynnössä.

Kysymys 1.

Nykyisellään asiakasmaksut on sidottu kansaneläkeindeksiin sekä pitkäaikaisten palvelujen asiakasmaksujen käyttövarat ja tulorajat työeläkeindeksiin. Pitkäaikaisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä pitkäaikaista laitoshoidtoa ja -palvelua, perhehoitoa, ympärivuorokautista palveluasumista sekä jatkuvaa ja säännöllistä kotona annettavaa palvelua (ml. muut asumispalvelut). Indeksitarkistukset tehdään nykyisin joka toinen vuosi. Hyvinvointialueiden hintaindeksiin siirryttäessä indeksitarkistusten olisi tarkoitus olla vuosittaisia. Miten arvioitte uudistuksesta syntyviä hallinnollisia kustannuksia? Huomioitthän, että maksukatto olisi jatkossakin tarkoitus säilyttää kansaneläkeindeksiin sidottuna.

Vastaus: Hallinnolliset kustannukset lisääntyisivät mm. lisäresurssitarpeena. Indeksitarkistusten vuoksi tehtäviä ja uusittavia asiakasmaksupäätöksiä tuloksetyksineen on tuhansia. Tällä hetkellä niitä on tehty massatarkistuksena, ja uusimiset ovat ajoittuneet vuoden vaihteeseen. Edellisen vuoden tilinpäätökseen tehtävät laskutukset ajoittuvat myös vuoden alkuun.

Kysymys 2.

Minkä verran (prosentuaalisesti/määrällisesti) hyvinvointialueellanne on tilanteita, joissa sellainen palvelu jää peruuttamatta ja käyttämättä, josta nykyisen lainsäädännön perusteella saa periä maksun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta? Eritelkää mahdollisuuksien mukaan tiedot palveluittain.

Vastaus: Saatavilla olevan tiedon mukaan vuonna 2024 laskutettiin käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista seuraavasti:

Erikoissairaanhoidon palvelut n. 1500 kpl
Perusterveydenhuollon palvelut n. 1400 kpl

Talouspalvelut

30.01.2025

383/07.01.00.04/2025

Julkinen

Kysymys 3.

Em. kysymyksen jatkokysymys; minkä verran hyvinvointialueellanne on tämänhetkisen sääntelyn puitteissa saatu perittyä maksuja käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista? Onko hyvinvointialueella tietoa siitä, minkä verran esiintyy tilanteita, että maksua ei saada joko lainsäädännön asettamien edellytysten täyttymättä jäännin takia tai luottotappioiden seurauksena perittyä? Minkä verran alueellanne päättyy näitä maksuja ulosottoon?

Vastaus: Perintäaineistoa tai ulosottoaineistoa ei ole saatavilla näin tarkalla tasolla.

Kysymys nro 4.

Ylittääkö nykyinen laissa säädetty enimmäismaksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta joidenkin tuottamienne palvelujen tuotantokustannukset?

Vastaus: Ei ylitä.

Kysymys nro 5.

Jos käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun tasoa korotettaisiin nykyisestä 20–30 %, miten arvioitte tämän vaikuttavan edellä mainittuun tuotantokustannusten mahdolliseen ylittymiseen? Syntyisikö korotuksen seurauksena tilanteita, ettei laissa säädettyä enimmäismaksua kokonaisuudessaan voitaisi periä?

Vastaus: Yksittäisistä palveluista tuotantokustannukset ylittyisivät, mikäli käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun tasoa korotettaisiin nykyisestä tasosta. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei enimmäismaksua kokonaisuudessaan voitaisi kaikilta osin periä.

Kysymys nro 6.

Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjen palvelujen maksuja jatkossa periä myös lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimiseen liittyvistä käynneistä, perheasioiden sovittelusta, tapaamisten valvonnasta ja tukemisesta sekä vanhemmuuden selvittämiseen ja adoptioneuvontaan liittyvistä käynneistä. Minkä verran alueellanne on kyseisiä peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjä käyntejä? Mitkä ovat kyseisten palvelujen tuotantokustannukset (joko vaihteluväli tai palvelukohtaisesti)?

Vastaus: Karkeasti arvioiden noin 5–10 % varatuista ajoista perutaan tai ajalle jätetään tulematta eikä ilmoiteta mitään. Adoptioneuvonnassa perumisia ei juurikaan ole, mutta sopimusasioissa kyllä ja tuetuissa/valvotuissa tapaamisissa sekä vanhemmuuden selvittämisissä.

Etenkin kesäaikaan/koululaisten loma-aikoina, perumisia/ilmoittamatta jättämisiä tapahtuu arviolta enemmän. Puhelinaikoja tai muita etätapaamisia perutaan harvemmin eikä niihin jätetä juurikaan tulematta ilman, että siitä olisi ilmoitettu ajoissa.

Talouspalvelut

30.01.2025

383/07.01.00.04/2025

Julkinen

Omana tuotantona tuotetusta valvotusta tapaamisesta ja vaihdosta tuotantokustannukset vuonna 2025 on laskettu ja niiden laskutushinnat vuonna 2025 ovat:

Valvottu tapaaminen 142 €/h. Laskutus tuntihinnan mukaisesti.

Valvottu vaihto 71 €/h. Laskutus tuntihinnan mukaisesti.

Lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimiseen liittyvistä käynneistä, perheasioiden sovittelusta, vanhemmuuden selvittämiseen ja adoptioneuvontaan liittyvistä käynneistä tuotantokustannuksia ei tietopyynnön vastaushetkellä ole saatavilla.

Kysymys nro 7.

Palvelun asiakkuus kytkeytyy siihen, keneltä maksu peruuttamatta ja käyttämättä jätetystä palvelusta voidaan periä. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko maksu periä toiselta vanhemmalta, joka ei saavu varatulle ajalle. Millä tavoin edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden asiakkuudet merkitään tietojärjestelmiinne? Kuka/ketkä ovat asiakkaina?

Vastaus: Tietojärjestelmiin merkitään tällä hetkellä asiakkaana lapsi/lapset, siirryttäessä uuteen asiakastietojärjestelmään merkintä tehdään vanhemmille.

Nykytilanteessa toisen vanhemman kutsuminen ajalle jää yleensä ajan varanneen vanhemman vastuulle, joskus lastenvalvoja ilmoittaa ajan molemmille.

Kysymys nro 8.

Millä tavoin hyvinvointialueellanne on tällä hetkellä järjestetty edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden varaaminen? Tuleeko varausprosessin yhteydessä esimerkiksi tietoa siitä, sopiiko aika lähtökohtaisesti molemmille vanhemmille? Millaiset edellytykset hyvinvointialueellanne olisi järjestää se, että molemmat vanhemmat voisivat esimerkiksi sähköisesti hyväksyä heille varatun käynnin etukäteen?

Vastaus: Ajanvaraus lastenvalvojalle tapahtuu pääasiallisesti puhelimitse ja jonkun verran sähköpostin välityksellä ja kirjeitse. Varausprosessissa (etenkin puhelut) tulee yleensä jonkinlainen käsitys siitä, ovatko molemmat vanhemmat halukkaita tulemaan, mutta ei läheskään aina täyttä varmuutta siitä, sopiiko varattava aika sille vanhemmalle, joka ei ole ajanvarausta tehnyt. Vastuu ajan tiedottamisesta jää pääsääntöisesti ajan varanneelle vanhemmalle, mutta toisinaan lastenvalvoja lähettää toiselle vanhemmalle erikseen kutsun etenkin, jos mukaan on tarpeellista liittää informaatiota mukaan otettavista tositteista tms.

Joissakin prosesseissa (esim. vanhemmuuden selvittäminen, sijoitettujen lasten elatussopimus), joissa aloitteen tekijänä ajanvaraukselle on lastenvalvoja, tapahtuu ajan varaaminen tai kehoitus varata aika, yleensä kirjeitse ja tällöin mukaan liitetään alustavaa tietoa ko. asiasta ja sen hoitamisesta.

Talouspalvelut

383/07.01.00.04/2025

30.01.2025

Julkinen

Olemme siirtymässä uuteen asiakastietojärjestelmään ja tällä hetkellä ei ole tietoa voisiko kyseinen toiminto olla käytettävissä ajanvarauksessa ja ellei olisi, millaisen kehittämistyön toiminto vaatisi. Lisäksi kehittämispäälliköltä hyvinvointialueen ICMT-palveluista on saatu tietoa, ettei hyvinvointialueen digiasiointijärjestelmät tue vielä hetkeen sähköistä ajanvarausta.

Kysymys nro 9.

Apulaisoikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/2097/10/2022 katsonut, että psykiatrian erikoislääkärin lausunnon, joka tarvitaan vaativan lääkinällisen kuntoutuksen hakemuksen käsittelyä varten, tulisi olla maksuton. Oikeustilan selkeyttämiseksi ministeriössä arvioidaan tähän liittyvän lakimuutoksen edellytyksiä. Pyydämmekin tietoa siitä, miten paljon alueellanne syntyisi lisäkustannuksia, jos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 6 kohtaa laajennettaisiin siten, että maksutonta olisi lain sanamuodon mukaan myös kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen liittyvä lääkärintodistus ja -lausunto?

Vastaus: Vastaus koskee mielenterveyspalveluista tehtyjä lausuntoja. Muilta osin vastaukset eivät ole saatavilla.

Vaativan lääkinällisen kuntoutuksen lausuntoja tehdään lääkäreiden toimesta arviolta noin 30 lausuntoa kuukaudessa. Nuorisopsykiatrialta noin 10 kpl/kk ja aikuispsykiatrialta noin 20 kpl/kk tätä tarkoitusta varten.

Asiakkailta laskutetaan lausunnosta 56,70 euroa/lausunto eli asiakasmaksutulot vuositasolla olisivat n. 20 000 euroa pienemmät, mikäli lausunnot muuttuisivat maksuttomiksi. Mitään ylimääräisiä kustannuksia lausuntojen maksuttomuudesta ei arvioida aiheutuvan.

Kysymys nro 10.

Edelliseen kysymykseen liittyen kysymme vielä, miten paljon kustannuksia hyvinvointialueellenne syntyisi, jos erikoissairaanhoidosta kirjoitetut, asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi tarvittavat lääkärintodistukset ja -lausunnot olisivat maksuttomia?

Vastaus: Vastaus koskee mielenterveyspalveluista tehtyjä lausuntoja. Muilta osin vastaukset eivät ole saatavilla.

Muihin kuntoutuspalveluihin (kuten Kelan kuntoutuspsykoterapia tai kuntoutustarveselvitys) laadittuja lausuntoja mielenterveyspalvelujen avohoidosta laaditaan yhteensä noin 50 lausuntoa kuukaudessa. Mikäli nämä lausunnot tulisivat potilaille maksuttomiksi jäisi asiakasmaksutuotot saamatta. Vuosittainen asiakasmaksutuoton vähennys olisi tällöin n. 34 000 euroa.

Näiden kysymyksissä 9. ja 10. olevien lausuntojen lisäksi teemme myös sairausloma-, kuntoutustuki- ja työkyvyttömyyseläkelausuntoja, joiden määrät vaihtelevat kuukausittain, mutta ylittävät nämä edellä mainitut lausuntomäärät selvästi.

Talouspalvelut

30.01.2025

383/07.01.00.04/2025

Julkinen

Janhonen Kari
Talousjohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen
asianhallintajärjestelmässä.

Liitteet

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö